2020 - ANUL OMAGIAL
AL PASTORAȚIEI
PĂRINȚILOR ȘI COPIILOR

Preot Petre Vintilescu

PREOTUL
ÎN FAȚA CHEMĂRII SALE DE PĂSTOR AL SUFLETELOR

BASILICA
BUCUREȘTI
2020

NOTĂ EDITORIALĂ

Slujirea preoțească este cea mai înaltă demnitate la care poate fi chemată o persoană umană, dat fiind faptul că slujitorul Sfântului Altar, ca om ales de către Mântuitorul Iisus Hristos dintre oameni și pentru oameni (*Ioan* 15, 16), are îndatorirea de a conduce sufletele celor pe care îi păstorește către idealul vieții duhovnicești, mântuirea.

Având în vedere responsabilitatea covârșitoare pe care o implică această chemare, candidatul care se pregătește să devină preot trebuie să se pregătească temeinic, astfel încât activitatea pe care o va desfășura ulterior să fie cu adevărat ziditoare din punct de vedere duhovnicesc. Însă, pe lângă pregătirea intelectuală, candidatului la hirotonie i se cer o serie de calități sau însușiri. În primul rând, trebuie să aibă vocație, adică să simtă chemarea spre o asemenea slujire. Dorința de a fi primitorul acestei Sfinte Taine trebuie să izvorască din dorința lăuntrică de a sluji lui Dumnezeu. În al doilea rând, candidatul la preoție trebuie să excelеze printr-o viață morală exemplară atât înainte de primirea Sfintei Taine a Hirotoniei, cât și după primirea acesteia. În plus, pe lângă aceste calități vocaționale, candidatul la

preoție trebuie să respecte câteva condiții de ordin canonic, care subliniază importanța misiunii preoțești. Mai exact, candidatul la preoție trebuie să fie bărbat, să păstreze credința adevărată, să provină dintr-o familie ortodoxă și să-și aleagă soția cu foarte multă atenție, întrucât divorțul este impediment la hirotonie, iar recăsătorirea preotului divorțat nu este îngăduită.

Înțelegând responsabilitatea Bisericii cu privire la îndrumarea tinerilor teologi care doresc să fie membri ai ierarhiei sacramentale, Editura *BASILICA* publică prezentul volum, *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor*, al cărui autor este părintele profesor Petre Vintilescu. Textul lucrării de față, publicat inițial în anul 1935, la Tipografia „Carageale", a fost diortosit din punct de vedere gramatical și ortografic, conform regulilor actuale ale Academiei Române.

Lucrarea este împărțită în trei capitole, care prezintă, după cum menționează părintele Petre Vintilescu în *Prefață*, „o seamă de sugestii cu privire la cadrul în care preotul trebuie să-și conceapă persoana, rolul, conduita și codul său de viață și de atitudine personală"[1].

Părintele profesor Petre Vintilescu, unul dintre marii liturgiști ai Bisericii Ortodoxe Române, s-a născut la data de 25 septembrie 1887, în localitatea Cătănească, din județul Argeș. Și-a început studiile teologice în anul 1900, la Seminarul Inferior de la Curtea de Argeș. După absolvire, a frecventat cursurile Seminarului Central din București, pe care l-a terminat în anul 1907. S-a înscris apoi la cursurile superioare ale Facultății de Teologie

[1] *Infra,* p. 9.

Ortodoxă din București, pe care le-a absolvit în anul 1911, după care a frecventat cursurile doctorale ale aceleiași instituții de învățământ, obținând titlul de *Doctor în Teologie* în anul 1926.

La scurt timp după absolvirea cursurilor superioare ale Facultății de Teologie Ortodoxă din București, părintele Petre Vintilescu a primit Sfânta Taină a Hirotoniei, fiind numit preot pe seama parohiei Rătești-Furduiești, din județul Argeș. Ulterior, a fost transferat la Biserica „Maica Precista", unde a slujit până în anul 1917, iar apoi a fost numit preot paroh la Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul". În anul 1928, părintele Petre Vintilescu a fost transferat la Biserica „Sfinții Voievozi" din București, unde a slujit timp de doisprezece ani (1928-1940).

Părintele Petre Vintilescu a desfășurat și o intensă activitate didactică. A predat religia la Școala normală din Pitești, unde, pentru o scurtă perioadă de timp, a fost director, dar și la Liceul de fete din Pitești (1919-1928). De asemenea, a fost ales președinte al Consistoriului eparhial și revizor eparhial în cadrul Episcopiei Argeșului. A fost protoiereu al Argeșului de Jos, iar mai târziu, consilier cultural. După împlinirea acestor ascultări, a venit la București, unde, în data de 1 februarie 1928, a fost numit profesor suplinitor la Catedra de Liturgică și Pastorală a Facultății de Teologie Ortodoxă. În anul 1930, la data de 1 aprilie, a fost numit profesor titular, funcție pe care a onorat-o până la data de 1 martie 1950, când s-a pensionat pentru limită de vârstă. De asemenea, trebuie menționat faptul că părintele Petre Vintilescu a suplinit, între anii 1936-1938, Catedra de Drept Bisericesc a Facultății de Teologie Ortodoxă din Capitală, iar între anii 1938-1940 și 1946-1948 a deținut

funcția de decan al aceleiași Facultăți. A trecut la Domnul în data de 12 iunie 1974.

Părintele profesor Petre Vintilescu a fost activ și în plan publicistic, mărturie fiind numeroasele articole, studii și comentarii. Dintre lucrările sale, amintim: *Cultul și ereziile* (Pitești, 1926); *Misterul liturgic* (București, 1929); *Contribuții la revizuirea Liturghierului român. Proscomidia. Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur* (București, 1931); *Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântare bisericească* (București, 1937); *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor* (București, 1943); *Însemnări pentru o nouă ediție a Liturghierului* (București, 1947); *Liturghierul explicat* (București, 1972).

În contextul *Anului omagial al pastorației părinților și copiilor* și *Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români*, Editura *BASILICA* publică volumul intitulat *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor* ca omagiu adus memoriei părintelui profesor Petre Vintilescu, dar și ca un îndreptar în sprijinul viitorilor slujitori ai Sfintelor Altare.

Editura *Basilica*

PREFAȚĂ

Paginile care urmează cuprind sugestii cu privire la cadrul în care preotul trebuie să-și conceapă persoana, rolul, conduita și codul său de viață și de atitudine personală înainte de a-și exercita chemarea sa. Chestiunile expuse aici nu se referă decât indirect la formele sociale pe care va trebui să le îmbrace activitatea sa de păstor în comunitatea religioasă unde va merge după hirotonie.

Așa cum spune titlul volumului, nu avem în vedere decât persoana preotului în fața chemării sau misiunii sale de păstor sau, mai bine zis, persoana preotului în raport cu situațiile pe care i le creează chemarea preoției.

Capitolele de față sunt parte integrantă a părții generale a unui curs de Teologie pastorală. Ținem să precizăm faptul că principiile Teologiei pastorale privesc preoția în general, în toate treptele ei ierarhice, în exercitarea rolului său de conducere pastorală, iar nu doar pe preot, ca treaptă ierarhică. Expresia „datoriile pastorale ale preotului" este, de cele mai multe ori, un fel convențional de a vorbi. Ea este curentă, nu pentru că obligațiile legate de păstorirea sufletelor privesc numai pe preotul de enorie,

ci mai ales pentru că acesta este cel care exercită pe teren, în detaliu și în mijlocul realităților, conducerea pastorală.

Principiile și obligațiile legate de sarcina unei astfel de conduceri nu pot rămâne fără interes nici pentru ierarhie, atât pentru că aceasta trebuie să îndrume și să normeze în anumite împrejurări activitatea pastorală a preoțimii, cât și pentru că ele o privesc în cea mai mare parte și direct. Prin natura problemelor abordate, adică ce-și propun capitolele unei Teologii pastorale indirecte, ele încadrează și subînțeleg aproape în întregime toate treptele sacerdoțiului creștin. Iată de ce, nu am socotit necesar să inserăm în paginile de față paragrafe speciale în legătură directă cu funcția pastorală a episcopatului. Scrierile Sfinților Părinți cuprind indicații de preț în această direcție.

Noi am avut în vedere, cu preferință, teologul care se pregătește, în primul rând, pentru preoția de enorie, categorie în care se găsesc aproape toți cititorii către care se îndreptă paginile de față.

Pr. Prof. Petre Vintilescu

1

TEMEIURILE MISIUNII PREOTULUI

I. CHEMAREA PĂSTORULUI CREȘTIN

Poziția păstorului de suflete în planul mântuirii

Sarcina preotului ca păstor, întrucât vizează ca scop final mântuirea sufletelor, este divină, atât prin originea sau instituirea ei, cât și prin îndeplinirea sau exercitarea ei.

Funcția de păstor a preotului nu este, așadar, o întreprindere a sa personală și nici nu este exercitată în numele vreunei autorități lumești sau temporale. El este, într-adevăr, membru al societății în care trăiește, activează ca preot în mijlocul semenilor săi, este ales dintre ei, dar este pus la dispoziția acelor nevoi ale lor care privesc mântuirea. Însă, auspiciile sub care se acționează lucrarea preoției, precum și obiectul final transcendental al misiunii sale îi imprimă un caracter supranatural.

Sf. Apostol Pavel amintește că „orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate" (*Evrei* 5, 1). Preotul reprezintă și servește în mijlocul societății omenești acea categorie de interese care privesc

și derivă din raportul omului cu Dumnezeu. Întreaga autoritate a funcției sale vine de sus, este un dar, care nu este în puterea oamenilor a-l da. El predică o doctrină care nu aparține lumii, el mijlocește oamenilor împărtășirea harului care vine din cer, el dirijează privirile și speranțele lumii spre cer.

De altfel, numărul de oameni atribuit păstoririi preotului este determinat nu după un criteriu civil sau omenesc, ci după selecția botezului, adică acei care au fost făcuți membri ai bisericii sau ai trupului mistic al lui Hristos. Sf. Apostol Petru atrage atenția mai marilor bisericii că turma pe care o păstoresc este a lui Dumnezeu și El este cel ce le-a încredințat-o: „Păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetând-o, nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste" (*1 Petru* 5, 2).

Prin urmare, preotul nu este în slujba societății decât în sensul impropriu al cuvântului, numai indirect. În realitate, el este în slujba cerului, el este „omul lui Dumnezeu" (*1 Timotei* 6, 11), adică un om însărcinat cu slujba lui Dumnezeu, este un om în serviciul lui Dumnezeu.

De altfel, în toate religiile, preotul are o caracteristică sfântă, care face din el un reprezentant al lumii de sus. În Biserica creștină, participarea preotului la opera divină este cu mult mai accentuată și mai deplină, întrucât menirea lui este să continue în lume opera Mântuitorului. El este agentul prin care moștenirea cerească a lui Hristos continuă să se răspândească în această lume.

„Unul este Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni" (*1 Timotei* 2, 5); este, precum sublinia Sf. Apostol Pavel, Mântuitorul Iisus Hristos. El este cel care a realizat opera

mântuirii, pentru aplicarea ei individuală în timp, pentru împărtășirea roadelor ei tuturor sufletelor până la sfârșitul veacului. El a trebuit să dea împuternicire specială, a trebuit să lase reprezentanți care, prin mijlocirea tainelor și ierurgiilor, să împărtășească harul sfințitor, luminând mințile și călăuzind voințele. „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi" (*Ioan* 20, 21), s-a adresat Mântuitorul către ucenicii Săi, în ziua Învierii sale, indicând astfel clar misiunea lor și a succesorilor lor, de trimiși și de continuatori ai lucrării de mântuire în lume.

Păstorii Bisericii creștine sunt calificați de către Sf. Apostol Pavel „ca slujitori ai lui Hristos și ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (*1 Corinteni* 4, 1). Așadar, în opera mântuirii, față de Mântuitorul Iisus Hristos, care este Însuși săvârșitorul ei, preotul nu este decât trimisul Său, reprezentantul Său, un ministru secundar al operei sfințitoare, în absolută funcție și dependență de împuternicirea care i se transmite de la Mântuitorul, prin hirotonia canonică.

Toată lucrarea preotului în enoria care i s-a încredințat spre păstorire, se săvârșește prin delegație, prin plenipotența pe care o deține de la Mântuitorul: „În numele Meu, demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi" (*Marcu* 16, 17; *Faptele Apostolilor* 16, 18). Preotul este deci un delegat, un locțiitor al Mântuitorului (*2 Corinteni* 5, 10), continuând slujba în numele său și, ca reprezentant legal, are plenitudinea puterii, potrivit asigurării exprese dată apostolilor: „Cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute" (*Ioan* 20, 23). Chemarea preotului și puterea lui față de suflete îi vine de la Hristos, precum se exprima Sf. Apostol Pavel: „Toate le pot întru Hristos, Cel

care mă întărește" (*Filipeni* 4, 13), sau „Mulțumesc Celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m-a socotit credincios și m-a pus să-I slujesc" (*1 Timotei* 1, 12).

Preotul pus la păstorirea sufletelor este direct în slujba Mântuitorului, pe terenul operei mântuirii. Dependența chemării sau a sarcinii și demnității sale de păstor o ilustrează titlul de ,,Păstorul cel mare al oilor" (*Evrei* 13, 20), pe care Sf. Apostol Pavel îl dă Mântuitorului Iisus Hristos, sau de „Mai-marele păstorilor" (*1 Petru* 5, 4), cum zice Sf. Apostol Petru, ceea ce însemnă că de la El derivă sarcina și puterea păstorilor Bisericii.

Dar preotul este și organ al Sfântului Duh, cu asistența căruia el continuă opera Mântuitorului în lume, precum El a instruit și a încurajat pe Sfinții Apostoli în noaptea prinderii Sale: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi!" (*Ioan* 14, 16-17); „Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu" (*Ioan* 14, 26). La păstorirea turmei sau a Bisericii lui Dumnezeu, preoții sunt puși și întăriți de Duhul Sfânt, după învățătura Sf. Apostol Pavel: „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său" (*Faptele Apostolilor* 20, 28).

Pe de altă parte, Sfântul Duh fiind „Dumnezeul a tot harul" (*1 Petru* 5, 10), preotul se găsește neîncetat într-un raport de serviciu, de organ sau de instrument al Său, în

toate împrejurările în care este chemat să sfințească viața credincioșilor prin sfintele slujbe. În același timp, în rolul său de conducător al sufletelor la mântuire, preotul trebuie să îndrume pe credincioși pe căile potrivite și corespunzătoare mântuirii. În acest sens a determinat Mântuitorul acțiunea Sfântului Duh în activitatea urmașilor săi și raportul lor cu Mângâietorul, care va învăța și va aduce aminte de toate cele spuse de El în timpul vieții sale pe pământ.

Din toate acestea rezultă că, în virtutea poziției sale de reprezentant, de ministru și delegat al Mântuitorului Iisus Hristos pentru continuarea sau aplicarea operei Sale de mântuire a sufletelor și de organ al Sfântului Duh pentru sfințirea și conducerea lor, preotul așezat la păstorirea unei enorii este legat cu responsabilitate nu numai în virtutea unei elementare iubiri creștine, a acelei iubiri care zămislește mila pentru cei care trebuie smulși din locul osândei veșnice, ci se găsește fixat și juridic.

Prin hirotonie și instalarea sa în mijlocul turmei, preotul s-a încărcat cu o delegație și, în virtutea unui quasi-contract, este obligat să aibă grijă și să arate zel într-o operă organizată pentru mântuirea și salvarea sufletelor. Deci, în enorie ori în mijlocul colectivității sociale sau a comunității, fie ea parohie, școală, internat, regiment, societate sau un alt gen de grupare a sufletelor unde a fost orânduit, preotul „s-a fixat mai presus de toți cei care se îndeletnicesc cu întreprinderi pământești, întrucât Dumnezeu a făcut din el un artist sau un meșteșugar al eternității”[1].

[1] Abbé Thellier de Poncheville, „Dans la mêlée de son temps”, în: *La vie catholique*, 320/1930, 15 noiembrie, p. 1.

CUPRINS

NOTĂ EDITORIALĂ / 5

PREFAȚĂ / 9

1. TEMEIURILE MISIUNII PREOTULUI

I. CHEMAREA PĂSTORULUI CREȘTIN / 13
Poziția păstorului de suflete în planul mântuirii / 13
Demnitatea și responsabilitatea sarcinii preoției / 18
Vocația / 28

II. IUBIRE, DEVOTAMENT ȘI JERTFĂ / 35
Neajunsurile și greutățile preoției / 35
Dragostea creștină ca resort al chemării pastorale. Zelul pastoral. Devotament și jertfă / 43
Temelia teologică a carității pastorale / 49

III. VERIFICAREA PRACTICĂ A IUBIRII PASTORALE / 53
Zelul pastoral – criteriu al activității preotului / 53
Decepție și descurajare în slujirea preoțească / 59
Refacerea zelului pastoral în deficit / 69

2. ÎNSUȘIRILE NECESARE PREOTULUI

I. MORALITATEA EXEMPLARĂ ȘI SFINȚENIA VIEȚII PREOTULUI / 81
Exemplul vieții preotului în edificarea credincioșilor / 81
Sfințenia cerută preotului de sarcina sa de liturghisitor / 90
Virtuțile necesare preotului în viața sa cotidiană / 97
Viața de familie a preotului / 121

II. INSTRUIREA PREOTULUI / 143
A. Știința necesară preotului / 143
B. Considerații asupra rolului și pregătirii culturale a preoților în vechime / 147
C. Cadrul instrucției preotului în școala bisericească / 150

3. CHEMAREA PREOTULUI ÎN LUMINA PRINCIPALELOR SALE ÎNDATORIRI

I. ÎNDATORIREA PREOTULUI DE A ÎNVĂȚA POPORUL / 169
Cateheza / 172
Predica / 179

II. PREOTUL – MIJLOCITOR AL HARULUI DIVIN / 185
Rolul preotului în sfințirea credincioșilor / 185
Activism și ritualism / 190